

Partnerstwa Związku Krajowego Westfalii-Lippe z polskimi szpitalami*

Związek Okręgów Westfalii-Lippe

LWL jest regionalnym związkiem samorządowym gmin dawnej prowincji pruskiej Westfalii i wcześniejszego kraju Lippe. LWL wypełnia zadania, które nie mogą być zrealizowane przez okręgi i gminy własnymi siłami w pełnym zakresie, czy chociażby w części, a które mogą być rozwiązywane tylko globalnie.

Członkowie – 18 okręgów i 9 wolnych okręgów miejskich z 8-mioma milionami mieszkańców – wybierają delegatów (obecnie 124) do parlamentu związkowego, w którego składzie odzwierciedlają się wyniki wyborów w poszczególnych gminach. Parlament krajowy, komisje parlamentarne i komisje specjalistyczne podejmują uchwały podstawowe (konstytucyjne) oraz kontrolują pracę zarządu LWL.

Związek Okręgów Westfalii-Lippe zatrudnia ok. 17 000 pracowników reprezentujących różne zawody. Ponad połowa z tego – lekarze, pielęgniarki i pielęgniarze oraz wychowawcy – pracuje w szpitalach i klinikach, szkołach specjalnych i domach opieki. Jedna czwarta, w tym drogowcy, inżynierowie zarządcy, zajmują się 11 000 kilometrami dróg w całym regionie.

Opieka psychiatryczna w Westfalii-Lippe

Psychiatria niemiecka powoli odżywała po zaniku w okresie socjalizmu narodowego. Na początku lat 70. istniała jako tradycyjna psychiatria kliniczna. Osiem milionów mieszkańców miało do dyspozycji w przypadku ciężkiej choroby psychicznej 7 klinik dla dorosłych, które jako zakłady lecznicze powstały pomiędzy 1814 (Marsberg) a 1919 (Gütersloh). Niestety, nie można było początkowo nawiązać do postępów z okresu międzywojennego – np. do idei Hermanna Simona aktywnego leczenia chorych przez pracę. Zarówno Zagłębie Rury jak i tereny Siegen były niedoinwestowane, opieka i leczenie w przepelnionych szpitalach były niedostateczne, opieka ambulatoryjna dopiero organizowana, podobnie jak opieka nad chronicznie chorymi.

W latach 70. poprawiono warunki w szpitalach psychiatrycznych przez szeroko zakreślone prace budowlano-remontowe, zwykłe sale z łózkami przeszły do historii. W latach 80. nastąpiła reorganizacja struktury opieki psychiatrycznej pod hasłem „Od opieki w zakładach specjalistycznych do sieci działań psycho-socjalnych”.

Duże szpitale zmniejszono, na terenach niedoinwestowanych powstały nowoczesne zakłady psychiatryczne lub oddziały specjalistyczne przy szpitalach ogólnych. Te nowoczesne kliniki psychiatryczne lub oddziały spe-

* Wykład wygłoszony z okazji otwarcia polsko-niemieckiej wystawy malarstwa osób chorych psychicznie, Kraków, czerwiec 1993

ojalisticzne zostały wciągnięte w sieć działalności pomocy socjalnej. Angażowano też systematycznie pomoc społeczną. Obecnie działalność tę wspiera około 110 organizacji pomocy społecznej i organizacje pomocy psychiatrycznej, które popierają proces integracji. Możliwości opieki ambulatoryjnej szpitali zostały rozszerzone przez instytucje ambulatoryjne w szpitalach, co w szczególności pozwoliło na wysokokwalifikowaną pomoc osobom chronicznie chorym.

Obecnie w Westfalii-Lippe działa już 31 instytucji ambulatoryjnych. W dalszej kolejności można było rozwinąć leczenie dzienne jako specyficznie zintegrowaną formę opieki półstacjonarnej. Tak powstała najgęstsza w Niemczech, sieć 36 klinik dziennych dysponujących ponad 600 miejscami. Na całym terenie zorganizowano 1 500 miejsc mieszkalnych dla psychicznie chorych.

W chwili obecnej LWL prowadzi 21 klinik i centrów psychiatrycznych, współpracuje z 21 oddziałami specjalistycznymi przy szpitalach ogólnych i koordynuje całą opiekę psychiatryczną, jak również pomoc dla narkomanów w Westfalii-Lippe. Ponadto LWL przejął zadania w zakresie wykonania środków orzeczonech wobec psychicznie chorych lub uzależnionych sprawców przestępstw i opiekuje się nimi w czterech klinikach.

Partnerstwo LWL z polskimi klinikami

W roku 1983 LWL zlecił Instytutowi Historii Regionalnej zbadanie historii swojego poprzednika – Związku Prowincji, który istniał w okresie socjalizmu narodowego. Badania te wykazały, iż pacjentów zakładów psychiatrycznych wywożono do Polski i tam mordowano. W ramach prac badawczych zawiązały się ścisłe kontakty naukowe z wybitnymi lekarzami w Polsce. Te właśnie prace badawcze przyczyniły się do tego, że kontakty LWL i klinik polskich nabrały w 1989 roku konkretnych kształtów. Delegacja parlamentu LWL pod kierownictwem pani Urszuli Bolte odwiedzając Polskę w maju 1992 roku zapoznała się z sytuacją na miejscu. W ramach partnerstwa, dotowanego przez LWL sumą 250 000 marek rocznie, znalazły miejsce najróżniejsze wspólne działania i inicjatywy.

Punkt ciężkości spoczywa na kontaktach międzyludzkich, na wymianie pracowników, a także na wzajemnych odwiedzinach pacjentów, wreszcie na wymianie naukowej. Zapewniono też finansową pomoc techniczną niezbędną dla pracy w szpitalu.

Współpracują:

- Westfalska Klinika Psychiatrii, Psychosomatyki i Neurologii w Gütersloh i Szpital Psychiatryczny im. Aleksandra Piotrowskiego w Gnieźnie
- Westfalska Klinika Psychiatryczno-Neurologiczna w Lengerich i Wojewódzki Szpital dla psychicznie i nerwowo chorych w Warcie
- Westfalska Klinika Psychiatryczna w Dortmundzie i Psychiatryczny Szpital Specjalistyczny i Oddział Psychiatryczny Kliniki Uniwersyteckiej w Tworkach pod Warszawą
- Westfalskie Centrum Psychiatryczne w Bochum, Klinika uniwersytecka, Westfalska Klinika Psychiatryczna dla Dzieci i Młodzieży w Marl-Sinsen i Szpital Neuropsychiatryczny im. Józefa Babińskiego w Krakowie, Klinika Psychiatryczna Collegium Medicum w Krakowie

Planowana współpraca:

- Westfalska Klinika Psychiatryczna w Paderborn i Szpital Neuropsychiatryczny „Drewnica“ w Sobkach pod Warszawą
- Klinika im. Hansa Prinzhorna w Hemer i Szpital Wojewódzki, Oddział Psychiatryczny w Opolu

Wystawa „Samotny świat snów - Drogi przez kształt i kolor“ w Krakowie

Na wystawie będącej wynikiem współpracy pomiędzy Szpitalem Neuropsychiatrycznym im. Józefa Babińskiego w Krakowie, Kliniką Psy-

chiatryczną krakowskiego Collegium Medicum i LWL eksponowane będą prace malarskie i rzeźbiarskie osób psychicznie chorych. Wystawa ta, zostanie pokazana najpierw w Krakowie, a pod koniec roku w Münster z okazji 40-lecia uchwalenia „konstytucji” Związku Okręgów Westfalii-Lippe.

Chcielibyśmy, aby była ona pierwszym krokiem na drodze realizacji wspólnego projektu

zorganizowania w Krakowie specjalnej „szkoły życia” dla chronicznie chorych psychicznie, obejmującej także miejsce spotkań ze sztuką i kulturą. Działania te podjęto w ramach Fundacji współpracy polsko-niemieckiej. Mamy nadzieję, że wspólne przedsięwzięcia przyniosą istotny postęp w opiece nad osobami psychicznie chorymi zarówno w Polsce, jak i w Niemczech.